जिल्हा वार्षिक योजना (सर्वसाधारण) अंतर्गत नाविन्यपूर्ण योजना, मुल्यमापन, डाटा एन्ट्री व संनियंत्रण याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
नियोजन विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक - डिएपी १०२५/प्र.क्र.३०६ /का.१४८१
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०००३२
दिनांक - ४ ऑगस्ट, २०२५.

संदर्भ - १) शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्रमांक-डिएपी-१०१४/प्र.क्र.१९८/का.१४८१, दिनांक २७/०८/२०१४.
२) शासन निर्णय, नियोजन विभाग, क्रमांक-डिएपी-१०२३/प्र.क्र.९८/का.१४८१, दिनांक १५/३/२०२४.

प्रस्तावना -

जिल्हा नियोजनासाठी प्रत्येक जिल्ह्यात "जिल्हा नियोजन समिती" कार्यरत आहे. प्रत्येक जिल्ह्याच्या वार्षिक योजनेचा आराखडा अंतिम केल्यानंतर सर्वसाधारण जिल्हा वार्षिक योजनेचा निधी अर्थसंकल्पित करुन वितरीत करण्यात येतो. जिल्हा वार्षिक योजनेतील निधी वाटपाबाबतच्या पूर्वीच्या शासन निर्णयांचे एकत्रिकरण करुन संदर्भ क्र. १) येथील सुधारीत शासन निर्णय दिनांक २७/०८/२०१४ रोजी निर्गमित करण्यात आला आहे. सदर शासन निर्णयानुसार जिल्हा वार्षिक योजना (सर्वसाधारण) अंतर्गत नाविन्यपूर्ण योजनांकरीता जिल्ह्यांच्या मंजूर नियतव्ययाच्या ३.५ टक्के निधी राखीव ठेवण्यात आला आहे. त्याचप्रमाणे मुल्यमापन संनियंत्रण व डाटा एन्ट्री करीता ०.५ टक्के निधी राखीव ठेवण्यात आलेला आहे.

सन २०२३-२४ व सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षाकरीता नाविन्यपूर्ण योजनांतर्गत करण्यात आलेल्या कामांचा तपशील राज्यातील सर्व जिल्हा नियोजन समितींकडून मागविण्यात आला. त्यावरुन, नाविन्यपूर्ण योजनांतर्गत निधीचा विनियोग खरेदीच्या बाबींकरीता मोठया प्रमाणावर होत असल्याचे तसेच नियमित योजनांतर्गत अनुज्ञेय खरेदीच्या बाबीसुध्दा नाविन्यपूर्ण योजनांतर्गत खरेदी करण्यात आल्याचे निदर्शनास आले आहे.

मा.उप मुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांच्या अध्यक्षतेखाली दि.१६ जुलै, २०२५ च्या बैठकीत "जिल्हा वार्षिक योजना (सर्वसाधारण)" चा आढावा घेण्यात आला. सदरहू बैठकीत नाविन्यपूर्ण योजनांसंदर्भातील वरील वस्तुस्थिती विचारात घेता, मा.उप मुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांनी नाविन्यपूर्ण योजनांसंदर्भातील सध्याच्या तरतूदी व कार्यपध्दतीत सुधारणा करण्याचे निदेश दिले. त्याच्या अनुषंगाने नाविन्यपूर्ण योजनांसंदर्भात सुधारित तरतुदी व कार्यपध्दती विहित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय -

जिल्हा वार्षिक योजना (सर्वसाधारण) अंतर्गत राबवावयाच्या नाविन्यपूर्ण योजनांबाबत कार्यपध्दती, अनुज्ञेय बाबी व अनुज्ञेय नसलेल्या बाबी इ. बाबत सर्वसाधारण मार्गदर्शक सूचना संदर्भ क्र. १) येथील दिनांक २७/०८/२०१४ च्या शासन निर्णयान्वये विहित करण्यात आल्या होत्या. सदरहू शासन निर्णय अधिक्रमित करण्यात येत आहे. जिल्हा वार्षिक योजना (सर्वसाधारण) अंतर्गत राबवावयाच्या नाविन्यपूर्ण योजनांसंदर्भातील कार्यपध्दती खालीलप्रमाणे विहित करण्यात येत आहे.

२. <u>जिल्हा वार्षिक योजना (सर्वसाधारण) अंतर्गत नाविन्यपूर्ण योजना उद्देश</u>

राज्यातील जिल्ह्यांमध्ये विविधता असून, प्रत्येक विभागाच्या / जिल्ह्यांच्या समस्या व गरजा वेगवेगळया आहेत. जिल्हा योजनेचा आराखडा तयार करताना नियमित योजनांबरोबरच त्या-त्या जिल्ह्याच्या अडीअडचणी दूर करुन गरजा पूर्ण करण्यास वाव रहावा, जिल्ह्याच्या मानव विकास निर्देशांकात तसेच दरडोई उत्पन्नात वाढ व्हावी आणि शाश्वत विकासाचे ध्येय साध्य करणे याद्दष्टीकोनातून नाविन्यपूर्ण योजनांतर्गत योजना /कामे राबविण्यात यावीत.

३. <u>जिल्हा वार्षिक योजना (सर्वसाधारण) अंतर्गत नाविन्यपूर्ण योजनांकरीता अनुज्ञेय निधी</u> :-

जिल्हा वार्षिक योजना (सर्वसाधारण) अंतर्गत राबवावयाच्या नाविन्यपूर्ण योजनांसाठी जिल्ह्याच्या मंजूर नियतव्ययाच्या कमाल ३.५ टक्के मर्यादेत निधी अनुज्ञेय करण्यात येत आहे. तसेच जिल्हा वार्षिक योजना (सर्वसाधारण) अंतर्गत राबवावयाच्या नाविन्यपूर्ण योजनांसाठी जिल्ह्याच्या मंजूर नियतव्ययाच्या ०.५ टक्के निधी मुल्यमापन, संनियंत्रण व डाटा एन्ट्री करीता अनुज्ञेय करण्यात येत आहे.

४. <u>नाविन्यपूर्ण योजनांतर्गत राबवावयाच्या योजना/ कामे यासंदर्भात कार्यपध्दत -</u>

(१) नाविन्यपूर्ण योजनांचा उद्देश, उद्दिष्ट, निकष, योजनेचा कालावधी, अंमलबजावणीची पध्दत, अंमलबजावणी यंत्रणा, योजनेतून होणारे लाभ, इ. बाबत स्पष्टता असणे आवश्यक आहे. याबाबतची पूरेशी खात्री जिल्हाधिकारी यांनी करणे आवश्यक आहे. त्याप्रकरणी योजना राबविण्यापूर्वी, त्या योजनेशी संबंधित क्षेत्रीय कार्यालयाच्या विभागप्रमुखांचे लेखी अभिप्राय घेण्यात यावेत. संबंधित विभागप्रमुखांच्या सहमतीने योजना राबविण्यात यावी.

(२) एका आर्थिक वर्षात चार ते पाच नाविन्यपूर्ण योजना राबविणे अनुज्ञेय राहील. सदरहू मर्यादेपेक्षा अधिक संख्येने योजना / कामे राबवावयाची असल्यास शासनाची पूर्वमान्यता घेण्यात यावी.

(३) नाविन्यपूर्ण योजनेअंतर्गत राबविण्यात येणाऱ्या एका योजना/ कार्यक्रम इ. करीता कमाल वित्तीय मर्यादा रु.३.०० कोटी राहील. त्यापेक्षा अधिक रक्कमेची कामे / योजना/कार्यक्रम राबवावयाचे असल्यास, शासनाची पूर्व मान्यता घेण्यात यावी.

(४) उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग, शासन निर्णय क्र.भांखस २०२१/ प्र.क्र.८/ उद्योग-४, दि. ७ मे, २०२१ अन्वये रु.१०.०० लक्ष व त्यापुढील खरेदीसाठी ई निविदा पध्दतीचा अवलंब करणे अनिवार्य करण्यात आले आहे. सदरहू तरतुदीचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे. ई - निविदा कार्यप्रणाली टाळण्याच्या हेतूने जिल्हा वार्षिक योजना (सर्वसाधारण) अंतर्गत जिल्हा योजना अंतर्गत हाती घेण्यात येणाऱ्या विकासात्मक कामे, सेवा, वस्तुंची खरेदी इत्यादी कामांचे तुकडे पाडण्यात येऊ नयेत, अशा सूचना नियोजन विभाग, शासन परिपत्रक क्र. डिएपी-१०१६/ प्र.क्र.४७/ का.१४८१, दि.१८ एप्रिल, २०१७ अन्वये देण्यात आल्या आहेत त्याचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे.

(५) नाविन्यपूर्ण योजनांतर्गत खरेदी करणे आवश्यक असल्यास जिल्हा वार्षिक योजना (सर्वसाधारण) अंतर्गत नाविन्यपूर्ण योजनांकरिता अनुज्ञेय असलेल्या जिल्ह्याच्या मंजूर नियतव्ययाच्या कमाल ३.५ टक्के निधीपैकी फक्त १० टक्के किंवा रु. १.०० कोटी यापैकी जी रक्कम कमी असेल त्या मर्यादेत नाविन्यपूर्ण योजनांतर्गत खरेदी अनुज्ञेय राहील.

(६) नाविन्यपूर्ण योजनेअंतर्गत नियमित योजनेतील खरेदीची कामे घेता येणार नाहीत.

५. नाविन्यपूर्ण योजनांकरीता राखीव निधीतून प्रामुख्याने खालील स्वरुपाच्या योजना राबविण्यात याव्यात.

(१) राज्य स्तरावरुन निश्चित केलेल्या समान योजनांमध्ये (सध्या १२४ जिल्हास्तरीय योजना आहेत) न बसणाऱ्या व स्थानिक गरजेनुसार आवश्यक असलेल्या योजना

(२) अशा योजनेतून जिल्ह्यांमध्ये शासनाची कायमस्वरुपी मालमत्ता निर्माण व्हावी.

(३) जिल्हयाच्या दरडोई उत्पन्नात आणि मानव विकास निर्देशांकात वाढ होईल अशा स्वरुपाच्या योजना

(४) कर्मचाऱ्यांची कौशल्यवृध्दी व उत्पादकता वाढविणाऱ्या योजना (उदा. बायोमेट्रीक हजेरी)

(५) जिल्हा नियोजन समिती / जिल्हाधिकारी यांनी प्रस्तावित केलेल्या काही चांगल्या योजनांची नमुना यादी उदाहरणादाखल सोबतच्या विवरणपत्र-१ मध्ये दिली आहे.

६. <u>सदर निधीतून खालील स्वरुपाच्या योजना कोणत्याही परिस्थितीत घेता येणार नाहीत</u>-

(१) केंद्र, राज्य किंवा अन्य स्त्रोताअंतर्गतच्या योजनेतून अनुज्ञेय खर्च / बाबी

(२) अन्य योजनांसाठी पूरक हिस्सा

(३) कार्यालयीन खर्चासंबंधीच्या योजना

(४) दुरुस्ती/देखभाल व योजनेतर खर्च

(५) वैयक्तीक अनुदान स्वरुपाच्या योजना

(६) दोन वर्षात पूर्ण न होणाऱ्या , मोठया खर्चाच्या योजना

(७) कोणत्याही स्वरुपाची वाहन खरेदी

(८) कार्यक्रम, समारंभ, उत्सव, मेळावा, खेळाच्या स्पर्धा, संमेलन इ. बाबी

(९) आवर्ती खर्चासंबंधीच्या योजना

(१०) ठराविक जाती/ जमातीच्या समुहाच्या मालकीच्या धार्मिक जागांवरील कामे

(११) खाजगी जागेवर मालमत्ता निर्माण करणाऱ्या योजना

(१२) पदनिर्मीती किंवा करार पध्दतीने पदे भरणे व शासनावर कायमस्वरुपी दायित्व निर्माण करणारे खर्च

७. **<u>योजनेची निवड, प्रशासकीय व तांत्रिक मान्यता</u>** :-

नाविन्यपूर्ण योजनांतर्गत निवड करावयाच्या योजनांप्रकरणी वरील परिच्छेद ४ ते ५ मध्ये नमूद अटींची पूर्तता होणे आवश्यक राहील. सदरहू अटींची पूर्तता करणाऱ्या योजनांना, जिल्हा नियोजन समितीची मान्यता घेतल्यानंतर विहित कार्यपध्दतीचे पालन करुन प्रशासकीय मान्यता देण्याचे अधिकार जिल्हाधिकारी यांना असतील. योजनेस आवश्यकतेनुसार तांत्रिक मान्यता देण्याची जबाबदारी संबंधित कार्यान्वयीन यंत्रणेची राहील. योजनेशी संबंधित असणाऱ्या कार्यान्वयीन यंत्रणेमार्फत योजनेची अंमलबजावणी करण्यात यावी. परिच्छेद क्र. ४ (३) मध्ये विहित मर्यादेपेक्षा अधिक रकमेच्या नाविन्यपूर्ण योजना राबवावयाच्या झाल्यास, त्यासंबंधीचा प्रस्ताव विवरणपत्र-२ मध्ये नियोजन विभागाकडे पाठवावा. नियोजन विभागाकडून अशा प्रस्तावांची छाननी करुन व शंका असल्यास, संबंधित प्रशासकीय विभागाचे मत घेऊन योजनेच्या मंजुरीबाबत जिल्हाधिकारी यांना कळविण्यात येईल.

८. **<u>नाविन्यपूर्ण योजनांच्या निधीचे पुनर्विनियोजन</u>** :- एका नाविन्यपूर्ण योजनेवरील तरतूदीचे पुनर्विनियोजन अन्य योजनांसाठी करण्याचे अधिकार जिल्हा नियोजन समितीच्या मान्यतेने जिल्हाधिकारी यांना असतील. मात्र जिल्हा योजनेच्या मंजूर नियतव्ययाच्या एकूण ३.५% च्या मर्यादेतच पुनर्विनियोजन अनुज्ञेय राहील.

९. नाविन्यपूर्ण योजनांवर ३.५ % पर्यंत खर्च अनुज्ञेय आहे. तथापि, सदर खर्च होणार नसल्यास, तो खर्च नियमित योजनांवर करता येईल.

१०. प्रत्येक प्रस्तावावर योजनांचे पुनरावृत्ती (duplication) होत नाही किंवा योजना व्यवहार्य व उपयुक्त असून लोकोपयोगी आहे किंवा कसे? याबाबत संबंधित जिल्हास्तरीय प्रशासकीय यंत्रणेकडून अभिप्राय घेऊन त्यांच्या स्तरावर निर्णय घ्यावा. नाविन्यपूर्ण योजनांच्या व्याख्येत न बसणारे सरसकट सर्व प्रस्ताव विशेष बाब म्हणून मान्यता देण्यासाठी शासन स्तरावर सादर करण्यात येऊ नयेत.

११. योजनेचा लाभ कसा व कोणाला होणार आहे? याबाबत विचार करुन, योजनेच्या भौगोलिक व्याप्तीचाही विचार करावा. नाविन्यपूर्ण योजनेमुळे मानव विकास निर्देशांकात त्याचप्रमाणे दरडोई उत्पन्नात कशाप्रकारे वाढ होण्यास मदत होणार आहे, याचाही विचार करावा.

१२. लोकलेखा समितीच्या शिफारशीस अनुसरुन, जिल्हा नियोजन समितीने नाविन्यपूर्ण योजनांचे प्रस्ताव विचारांत घेताना, प्रथम संसद सदस्य, विधानमंडळ सदस्य व त्यानंतर स्थानिक स्वराज्य संस्थांचे प्रतिनिधी असा प्राधान्यक्रम ठरविण्यात यावा. तसेच अंमलबजावणी करताना ज्या लोकप्रतिनिधींनी काम आधी सुचविले आहे, अशा कामांना प्रथम प्राधान्य देण्यात यावे.

१३. जिल्हा विकास आराखडयात जिल्ह्यासाठी निश्चित केलेली क्षेत्रे / योजना यांची पूर्तता करणाऱ्या नाविन्यपूर्ण योजनांना प्राधान्य देण्यात यावे.

१४. **<u>नाविन्यपूर्ण योजनेचे संनियंत्रण व मुल्यमापन</u>** :-

दरवर्षी नाविन्यपूर्ण योजनांचे त्रयस्थ संस्थेमार्फत मुल्यमापन करुन, योजनांच्या मूल्यमापनाचा अहवाल शासनास सादर करावा. मुल्यमापनाअंती समाधानकारक असलेली नाविन्यपूर्ण योजना पुन:श्च राबवावयाची असल्यास त्याप्रकरणी जिल्हा नियोजन समिती आणि शासनाची पूर्वमान्यता घेऊन अशी योजना त्यापुढील केवळ एक वर्षासाठी राबविता येऊ शकेल. ज्या योजनेचा फायदा चांगल्या प्रकारे मिळत आहे व ती योजना राज्यस्तरावर राबविणे योग्य वाटते अशा सर्व नाविन्यपूर्ण योजनेबाबत जिल्हाधिकाऱ्यांनी एक सविस्तर अहवाल शासनास सादर करावा व त्यात योजनेतून प्रत्यक्ष झालेले उद्दिष्ट /फायदे इ. बाबी सविस्तरपणे नमूद कराव्यात. त्याचप्रमाणे एखादया योजनेची फलनिष्पत्ती समाधानकारक नसल्यास ती योजना त्वरीत बंद करण्याची कार्यवाही करावी.

प्रत्येक आर्थिक वर्षात जिल्ह्याने हाती घेतलेल्या नाविन्यपूर्ण योजना व त्यांची फलनिष्पत्ती यांचे पुढील राज्यस्तरीय बैठकांच्या वेळी सादरीकरण करण्यात यावे.

१५. **<u>मूल्यमापन, संनियंत्रण व डाटा एन्ट्री</u> -** जिल्हा नियोजनाच्या व्याप्ती व आकारमानामध्ये मागील काही वर्षापासून सातत्याने वाढ होत आहे. मात्र जिल्हा नियोजन समिती कार्यालयात अतिरिक्त कर्मचारीवर्ग निर्माण करण्यामध्ये अडचणी आहेत. काही ठिकाणी व्यावसायिक व्यक्ती/ संस्थांकडून आराखडे तयार करुन घेण्याची आवश्यकता असते. तसेच योजनांतर्गत खर्चाची परिणामता / उपयोगीता तपासण्यासाठी योजनांचे मूल्यमापन वेळोवेळी करण्याची अत्यंत आवश्यकता आहे. यासंबंधी सर्व जिल्ह्यांची गरज लक्षात घेऊन अशा बाबींसाठी जिल्ह्याच्या एकूण मंजूर नियतव्ययाच्या कमाल ०.५% इतका नियतव्यय मूल्यमापन, संनियंत्रण व डाटा एन्ट्री यासाठी अनुज्ञेय राहील.

१६. **<u>मूल्यमापन, संनियंत्रण व डाटा एन्ट्री करीताचा निधी खालील बाबींसाठी खर्च करता येईल :-</u>**

(१) खाजगी / बाह्य संस्थांद्वारे योजनांतर्गत योजनांचे मूल्यमापन करुन घेणे (नियोजन विभागाकडून वेळोवेळी निर्गमित करण्यात येणाऱ्या शासन निर्णयानुसार)

(२) जिल्ह्यामध्ये जिल्हा वार्षिक योजना (सर्वसाधारण) अंतर्गत करण्यात येणाऱ्या विविध बांधकामांसाठी खाजगी आर्किटेक्ट कडून आराखडे (टाईप प्लान) तयार करुन घेणे (अशा टाईप प्लानसाठी आवश्यक मोबदला द्यावा व एकदा टाईप प्लान तयार केल्यानंतर विभागातील कर्मचाऱ्यांनी आवश्यकतेनुसार आराखडे तयार करावेत व त्यानुसार संनियंत्रण करावे)

(३) जिल्हा वार्षिक योजना (सर्वसाधारण) अंतर्गत अनुज्ञेय पर्यटनाच्या दृष्टीने आकर्षण असलेल्या ठिकाणांचे विकास आराखडे तयार करुन घेणे.

(४) काही विशिष्ट कामांसाठी शासनाच्या विहित कार्यपध्दतीचे पालन करुन सल्लागाराची नेमणूक करणे

(५) जिल्हा नियोजन समिती कार्यालयातील आवश्यक बाबींवरील खर्च जसे, डाटा एन्ट्री खर्च, साधनसामुग्री, संगणक इ. (एकूण अनुज्ञेय रकमेच्या १०% च्या मर्यादेत)

१७. **<u>निधी अर्थसंकल्पीत करणे :-</u>**

"नाविन्यपूर्ण योजना" व "योजनांचे मूल्यमापन, संनियंत्रण व डाटा एन्ट्री करणे" या नावाने स्वतंत्र लेखाशिर्ष प्रत्येक जिल्ह्यासाठी उघडून देण्यात आलेले आहे. जिल्ह्यात सर्व नाविन्यपूर्ण योजना वरील तरतुदींचे पालन करुन सदर लेखाशिर्षाखाली घेता येतील. परंतु, प्रत्येक योजनेकरीता मुख्य योजनेखाली उपयोजना असे समजून त्याबाबतची माहिती योजना माहिती प्रणालीवर भरण्यात यावी व प्रत्येकाचा खर्च इ. माहिती स्वतंत्रपणे देण्यात यावी.

१८. मूल्यमापन, संनियंत्रण व डाटा एन्ट्री याकरीता राखीव निधीतून जिल्हा वार्षिक योजना (सर्वसाधारण) अंतर्गतच्या नाविन्यपूर्ण योजनातून हाती घेण्यात आलेल्या सर्व योजनांचे तसेच अन्य जिल्हास्तरीय योजनांपैकी प्रतिवर्षी किमान दोन योजनांचे मुल्यमापन करण्यात यावे व पुढील वर्षाच्या राज्यस्तरीय आढावा बैठकांच्या वेळी मुल्यमापन केलेल्या योजनांचे निष्कर्ष व फलनिष्पत्ती याबाबतची माहिती सादर करावी.

१९. जिल्हा विकास आराखडयास मान्यता देणे व अंमलबजावणी करण्याबाबत संदर्भ क्र. २ येथील नियोजन विभागाच्या दि.१५ मार्च, २०२४ च्या शासन निर्णयानुसार सन २०२४-२५ पासून जिल्हा वार्षिक योजना (सर्वसाधारण) मधील मंजूर नियतव्ययापैकी किमान २५ टक्के निधी जिल्हा विकास आराखडा अंतर्गत वार्षिक कृती आराखडा यात निश्चित करण्यात आलेली क्षेत्रे व उपक्षेत्रे संबंधित बाबींकरीता वापरण्याची तरतूद आहे. सदर तरतुदीचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे.

२०. जिल्हा वार्षिक योजनेचा आराखडा तयार करताना वरील तरतूदी लक्षात घेऊन,तसेच जिल्ह्यातील भौगोलिक परिस्थितीचा विचार करुन, प्रत्येक जिल्ह्याने जिल्हा वार्षिक योजनेचा आराखडा तयार करावा.

२१. सदर शासन निर्णय शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२५०८०४१३२६५७०४१६ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

DEVARA RAJAGOPAL

Digitally signed by DEVARA RAJAGOPAL
DN: c=IN, o=Personal, title=3456,
2.5.4.20=289c22071cb588fd531df022c29ec89276ede6f8aa500df11ff3b1b80b6962cd, postalCode=411014,
st=Maharashtra,
serialNumber=742368efbe36a0eb883c9937836383a8be11eb15decb8029209db2953176e175, cn=DEVARA RAJAGOPAL
Date: 2025.08.04 13:27:54 +05'30'

(डॉ.राजगोपाल देवरा)
शासनाचे अपर मुख्य सचिव

प्रत,

१) मा.राज्यपालांचे सचिव
२) मा.मुख्यमंत्र्यांचे अपर मुख्य सचिव
३) मा.उपमुख्यमंत्री (नगर विकास) यांचे प्रधान सचिव
४) मा.उपमुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे प्रधान सचिव
५) मा.राज्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे खाजगी सचिव
६) सर्व मंत्री यांचे खाजगी सचिव,
७) कार्याध्यक्ष, राज्य नियोजन मंडळ, नवीन प्रशासकीय भवन, मंत्रालयासमोर, मुंबई
८) मा.मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
९) सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
१०) सर्व विभागीय आयुक्त,
११) सर्व जिल्हाधिकारी,
१२) सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद,
१३) आयुक्त, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
१४) सर्व सह / उप सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१५) संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
१६) सर्व उपायुक्त (नियोजन), विभागीय आयुक्त कार्यालय
१७) सर्व जिल्हा नियोजन अधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय,
१८) निवड नस्ती, का.१४८१.

विवरणपत्र-१

काही अनुज्ञेय नाविन्यपूर्ण योजना

१) अनाथ मुलांना स्वयंरोजगार प्रशिक्षण
२) स्पर्धा परीक्षा अभ्यासिका बांधकाम
३) लेक वाचवा अभियान
४) क्षारपड /चिपड जमीन सुधारणा
५) कृषि विकास परिषद
६) खारफुटी जंगलाचे संवर्धन
७) गावांचा झोन प्लॅन तयार करण्यासाठी महाराष्ट्र सुदूर संवेदन उपयोजन केंद्र, नागपूर (MRSAC) या केंद्राच्या माध्यमातून प्राप्त नकाशाच्या आधारे सर्वेक्षण करणे
८) जिल्हा परिषद माध्यमिक शाळांमधील इयत्ता ७ वी ते १० वी वर्गाकरीताच्या प्रयोगशाळांचे बळकटीकरण करणे
९) मातामृत्यू प्रमाण कमी करणे
१०) न्यायालयीन प्रक्रियेत सुधारणा करणे
११) सार्वजनिक खेळांच्या मैदानाच्या ठिकाणी खेळाडू व सामान्य नागरीकांना सार्वजनिक शौचालय सुविधा देणे
१२) साहसी खेळांचे आयोजन
१३) विज्ञान प्रदर्शन भरविणे
१४) अवकाश निरीक्षण
१५) जिल्ह्यातील कृषी तसेच कृषी आधारित उत्पादनांच्या प्रसिध्दी व विक्री तसेच खाद्यसंस्कृतीला चालना मिळावी याद्दष्टीने जिल्ह्यातील महत्वाच्या प्रेक्षणीय पर्यटन स्थळी तसेच तीर्थक्षेत्राच्या ठिकाणी योजना राबवावी.
१६) जिल्ह्यातील पर्यटन तसेच महत्वाच्या तीर्थक्षेत्रांना प्रसिध्दी मिळावी याकरीता जिल्ह्यातील प्रेक्षणीय/पर्यटन तसेच तीर्थस्थळांची माहिती देणारे संगणक पोर्टल राष्ट्रीय सूचना विज्ञान केंद्राच्या (एन.आय.सी.) मदतीने तयार करणे व जिल्ह्यातील सर्व शासकीय कार्यालयांच्या संगणक संकेतस्थळ याच्याशी त्याची जोडणी करणे
१७) जिल्हा विकास आराखड्यात निश्चित केलेल्या क्षेत्रांत प्रगती करण्यासाठी जिल्हा / राज्य /केंद्र नियमित योजनात समाविष्ट नसलेल्या विविध योजना राबविणे.

विवरणपत्र-२

१	योजनेचे नाव	
२	योजनेचे स्वरुप	
३	यासारखी समान योजना असल्यास तीचे नाव	
४	सदर योजना नाविन्यपूर्ण म्हणून का समजण्यात यावी	
५	योजनेचे लाभार्थी	बालकामगार/ वेठबिगार/ व्यावसायिक/ शेतकरी/ मच्छीमार/ मजूर/ सुशिक्षित बेरोजगार/ महिला/ विद्यार्थी / लहान मुले/ शासकीय कर्मचारी / किशोरवयीन मुली/ज्येष्ठ नागरीक इत्यादी.
६	पात्रतेचे निकष	
७	लाभाचे स्वरुप	अनुदान / कर्ज/भागभांडवल/ मानधन/ बांधकाम/ पुरवठा
८	कार्यान्वयीन यंत्रणा	
९	अपेक्षित खर्च	प्रथम वर्ष- द्वितीय वर्ष-
१०	अपेक्षित फायदे	